

Kyrkobladet

2/2023 - SOMMAR

Svenska kyrkan
SUNNERSBERGS FÖRSAMLING

Vårt ansvar för skapelsen

■ Sara värnar kulturarvet - sid 10

■ Lägerplatsen Flarken - sid 4

■ Besök från Bukoba - sid 14

Kyrkbladet

Gamla Läckövägen 43
531 55 LIDKÖPING
Kyrkans gård-Lockörn,
0510-48 40 80

Periodisk tidskrift utgiven
av Sunnersbergs församling.
Kyrkbladet delas ut av ideella
medarbetare till alla hushåll
fyra gånger om året.

Ansvarig utgivare:

Kyrkoherde Monica
Göransson

Sammanställning/layout:

Kommunikatör Kerstin
Larsson. Material skickas till:
kerstin.m.larsson
@svenskakyrkan.se

Omslag:

Församlingens miljögrupp
på lägerplatsen Flarken. Fr v
Hanna, Inger, Bengt, Towa och
Linnéa. Foto: Kerstin Larsson

Tryck:

Skaraborgs offset, Skövde
Upplaga 4 400 ex.

Nästa nummer (3-2023)

beräknas delas ut vecka 36.
Manusstopp 14 augusti.

Trofasthetens båge på himlen

Visst är regnbågen är ett märkligt väderfenomen! För människor före oss som inte visste hur den blir till, måste den ha tett sig oerhört märkligt och mäktigt.

Numera vet vi att det är solens ljus som bryts i regndropparna. Ljusets olika våglängder gör att färgerna sorteras upp i avgränsade fält: i rött, orange, gult, grönt, blått, indigo och violett. Men visst är det ändå något alldeles speciellt att få se en regnbåge, fastän vi vet hur det hänger ihop. Vi fascineras och försöker fånga den med mobilkameran.

I bibeln tolkas regnbågen som ett tecken på Guds omsorg och trofasthet. I höst kan du ta del av berättelsen om Noa, om båten han byggde och regnbågen som lyste på himlen efter att arken strandat och livet fick en ny chans.

Monica Göransson,
kyrkoherde

Den 8 oktober blir det premiär på en musikal som körsångare och andra i församlingen just nu förbereder.

Noas ark räddar honom från en annalkande översvämning. Han väljer att lita på Gud och Guds råd, och bygger sin jättebåt på torra land trots att han blir hånad för det. Och översvämningen kommer. I fyrtio dygn driver arken omkring på vattnet innan Noa skickar ut

en duva för att se om vattnet sjunkit undan tillräckligt.

Vår jord är hotad på många sätt idag. Den globala uppvärmningen gör destruktiva väderfenomen allt vanligare: översvämningar, torka och tornador. Svenska kyrkan har antagit en "färdplan för klimatet" som ska bromsa effekterna av klimatförändringarna. Det är bråttom. Vi måste hjälpas åt. Det handlar faktiskt om jordens och vår överlevnad.

Berättelsen om Noa avslutas med att regnbågen på himlen blir tecknet på förbundet mellan Gud och människa. Regnbågen bildar egentligen en hel cirkel, fast vi ser bara den övre halvan som en båge. Den omsluter hela jorden i sitt löfte om försoning och liv. Det ger oss hopp om att en förändring är möjlig!

Monica Göransson

Att vara ideell är att trivas där man behövs

Anita Olausson är projektanställd under ett år för att utveckla församlingens arbete kring idealitet.

– **Delaktighet är grunden i vår kyrka, allas medverkan och ansvar. Det är tillsammans vi blir kyrka, säger hon.**

Anita är uppvuxen med en frikyrkokultur där det ideella arbetet var helt naturligt och som hon beskriver som roligt och lärorikt.

– Det började med att jag som 13-åring sökte mig till ”kaffekvarnen” i Stenhammar för att vara med i scoutverksamheten. Vår familj hade precis flyttat till Brynåsa och det tog inte lång tid innan jag blev tillfrågad av en ledare om jag kunde tänka mig att vara scoutpatrulledare.

Att bli tagen i bruk så tidigt har präglat henne starkt.

– Ja, hela mitt liv, min tro och mitt sökande efter Gud. Jag hade nästan ingen erfarenhet av vad kyrka och församling var för något, men blev sedd och tillfrågad och välkommen att ta plats, säger hon.

Växa in i olika uppgifter

Efter hand blev uppdragen fler och hon var inte ensam, där var många ungdomar som blev tagna i bruk på olika sätt och som gavs chansen att våga prova.

– Det kändes meningsfullt och jag fick långsamt växa in i olika uppgifter.

Under åren växlade det från att i början få enkla uppgifter till mer och mer ansvarstagande, från scout, tonår, barnkör, ungdomskör, församlingskör och till att få vara en del av församlingens styrelse.

– Och jag tänker att om jag inte hade fått den där frågan om att göra en insats, hade jag då blivit kvar i församlingen?

Att Sunnersbergs församling nu tar steg vidare för att öka det ideella engagemanget på olika sätt tycker hon känns utmanande

och spännande. I församlingens visions- och styrdokument för 2023–2026 är idealitet ett av tre områden som ska prioriteras.

– En spännande och utmanande uppgift som ska leda fram till strategier för hur vi vill vara kyrka och bygga församling.

Generationsskifte

En grundsten i Svenska kyrkans reformatoriska arv är det allmänna prästadömet.

– I Svenska kyrkan är delaktighet själva grunden för att vara kyrka och församling. Det är tillsammans vi blir kyrka, understryker Anita.

I församlingen finns många som engagerar sig ideellt, på olika sätt och olika mycket, som körer, symöten, luncher, café, kyrkobladsutdelning, gudstjänstvärdar med mera. Tillsammans bildar det ett stort engagemang.

– Det som vi nu står i är ett generationsskifte. Medelåldern bland de ideella är ganska hög och efter pandemin har en del inte kommit tillbaka, säger Anita Olausson. ■

Vad skulle du vilja bidra med?

Om du blev tillfrågad om vad du skulle vilja bidra med - vad skulle du svara då?

Hur ska vi som församling växa i engagemang och gemenskap? Har du tankar och idéer om idealitet? Kontakta gärna Anita Olausson på 0708-50 64 91.

Flarken erbjuder naturupplevelser och lägerliv

Friluftsliv och läger har länge varit en viktig del av kyrkans arbete bland barn och unga, inte minst i Skara stift. Intresset och kunskaperna om friluftsliv har dalat, men kanske kan en renässans vara på gång då friluftsliv och omsorgen om miljö och natur hör nära ihop.

I Skara stift finns en lägerplats där man kan pröva på att sova i vindskydd, paddla kanot eller laga mat över öppen eld. Och den lägerplatsen ligger i Sunnersbergs församling.

Kålland och Kållandsö skiljs åt av Ullersund. Sundet är som smalast där man passerar bron på väg mot Läckö slott. Men längre västerut ligger en bro till en annan ö som heter Spårön. På öns norra del, vid en vik i Flarkesjön ligger lägerplatsen Flarken. Fastigheten ägs av Skara stift men lånas ut till Svenska Kyrkans Unga i Skara stift som ordnar läger här. De hyr också ut den till andra som vill leva friluftsliv, exempelvis skolklasser i Lidköping.

Foton: Svenska Kyrkan Unga

Den som lär sig uppskatta friluftslivet och lägergemenskapen, lär sig också vara rädd om naturen.

– Barn och unga behöver komma ut i naturen för att skapa en relation till skapelsen och känna ansvar för den, säger Lisa Gerenmark som är stiftskonsulent för Svenska Kyrkans Unga i Skara stift.

Vid den nyinvigning som ägde rum på valborgsmässoafton förra året deltog bland andra Harald Granbom, rektor på Östbyskolan i Lidköping. Han kunde vittna om vad lägerplatsen betytt för alla barn som under åren fått komma ut till Flarken och vilken fantastisk upplevelse det är för många att få uppleva naturen på det sättet.

På Flarken finns en stuga med kamin och plats för upp emot 20 personer som kan sitta

Från Brängen till Flarken

Svenska Kyrkans Unga i Skara stift hade tidigare en lägerplats vid sjön Brängen nära Mullsjö. När kontraktet där gick ut kunde Skara stifts egendomsnämnd kring år 2000 erbjuda plats på Flarken på Spårön. Området rustades upp för att ännu bättre fungera som lägerplats.

Våren 2022 var det dags för nyinvigning då lägerplatsen försetts med el och fått tre nya vattentoaletter. Dessutom hade Svenska Kyrkans Unga köpt in ny tältduk till sin stora kåta samt nya kanoter.

På Flarken finns det gott om öppna ångar att sätta upp ett tält eller vindskydd på.

och äta och ett loft med möjlighet till golvlogi. En mindre stuga rymmer två våningssängar för den som av olika anledningar inte kan sova utomhus.

På lägerplatsen finns tre vattentoaletter, varav en är tillgänglighetsanpassad, en brygga, tolv kanoter samt paddlar och flytvästar i olika storlekar. En stor kåta står också uppställd på området. Den har en fast eldstad och plats för upp till 40 personer. Sedan två år tillbaka har man tillgång till el och rinnande vatten och livsmedel kan förvaras i en jordkällare eller i kylskåp i stugan.

En stor tillgång på Flarken är förstås närheten till vattnet och möjligheten till att paddla kanot och bada. I närheten finns vandringsleder för spårning eller pilgrimsvandringar.

Lokalavdelningar i Svenska Kyrkans Unga i stiftet kan vara på lägerplatsen utan kostnad. Församlingar, skolor och andra som vill vara på Flarken kan i mån av plats få hyra in sig. ■

Kraken och kanoter som finns att låna.

Historik - familjer som bott på Flarken

Det lilla torpet kan följas i kyrkoböckerna från 1688 då torpet är bebott av Per Siggesson. 1694 bor Lars Larsson och Elin Svendsdotter här med sex barn.

14 år senare heter ägaren Johan, en man som var gift tre gånger och alla hustrurnas namn var Karin. Yngste sonen Lars Johansson med hustrun Kerstin Andersdotter tar över, och efter dem, deras son Nils. En fjärde generationen tar vid genom Anders Nilsson som med hustrun Sara Andersdotter lever på torpet med fyra barn.

1848 kommer en ny familj från Sunnersberg till Flarken och blir kvar i tre generationer; först Cathrina Jonsdotter, Magnus Andersson och deras åtta barn. 1870-1878 står deras son Anders Gustaf Magnusson som ägare. Hustrun hette Elin Bengtsdotter och fyra barn föddes här. Sonen Oskar tar över 1910 och bor här med sina och hustrun Anna Lovisas tre barn. Den siste torparen hette Oskar Wedebrand. 1924 tillträder han och hustrun Märta Johansson torpet som då består av sex hektar.

Det mesta av vad familjerna behövde fanns på Spårön; fisket som gav föda och skogen som gav bränsle. De hade jordbruket med kor, häst, gris, får och några höns. De kardade, spann, beredde lin, sydde, stickade och vävde. Arbete fanns i skogen på Spårön och de gjorde rätten på gårdarna Stola eller Lindholmen.

Nedtecknat av Karin och Sven-Erik Rosenberg

Johannes döparen manar till omvändelse

På midsommardagen står Johannes döparen i centrum. Den oräddade profeten fick uppgiften att bana väg för Jesus och uppmanade människor att omvända sig.

Berättelsen om Johannes börjar hos prästen Sakarias och hans hustru Elisabet. De har inga barn och börjar bli gamla. Men så får de av en ängel veta att de ska få en son och att de ska ge honom namnet Johannes. När han blir vuxen förbereder han människor på att Jesus ska komma. Han uppmanar dem att vända om, låta döpa sig och göra rätt.

Kritiserade Herodes

Johannes oräddhet gjorde att han hamnade i fångelse efter att ha kritiserat tetrarken Herodes Antipas, lydfurste under den romerske kejsaren. Genom Herodes hustru Herodias intriger avrättades Johannes med svärd.

Så småningom blev Johannes martyr. Både tredje söndagen i advent och midsommardagen handlar om detta.

I nyare tids forskning har man funderat över om Johannes kan ha tillhört den grupp av judar som kallades esséer och höll till nära Döda havets nordvästra strand. Med början i slutet av 1940-talet upptäcktes

**En röst ropar i öknen:
"Bered väg för Herren,
bana en jämn väg
i ödemarken för vår Gud.**

Profeten Jesaja (700 år före Johannes)

undangömda textrullar i grottor vid Qumran. Dessa handskrifter har gett forskarna en mängd av mycket tidigt tillkomna texter som kastar nytt ljus över tolkning och översättning av

främst gamla testamentet.

Esséerna i ökenklostret levde på samma enkla sätt som Johannes. Bibeln berättar att han klädde sig i kläder av kamelhår och levde av gräshoppor och vildhonung.

Ikön med bild av Johannes döparen. (Pixabay.com)

Johannes döparens egen dag

Johannes döparen ska enligt Lukasevangeliet ha fötts sex månader före Jesus och de var på något sätt släkt. Runt år 29 inledde Johannes sin verksamhet.

Sedan 300-talet firar den kristna kyrkan Johannes döparens födelse 24 juni varför midsommar i vissa områden förknippas med honom ("Sankt Hans" i Norge och Danmark). Från och med 2003 firas i Sverige Johannes döparens dag på söndagen efter midsommardagen.

Hyllar naturens skönhet

Under midsommar hyllar vi den svenska sommaren då skapelsens skönhet är så uppenbar. På samma gång är Guds skapelse hotad på många sätt. Hade Johannes levt i vår tid hade han kanske hävt upp sin röst om omvändelse och tänkt på hur vi behandlar jorden och dess tillgångar. ■

Svenska kyrkan ska vara klimatneutral 2030

Att värna om skapelsen är ett av de första uppdrag Gud ger människan och miljöarbetet och förvaltarskapet har därför en särskilt viktig plats i den kristna församlingen.

Detta är utgångspunkten för den miljögrupp som tagit fram ett utkast till miljöpolicy för församlingen.

– Vi ser oss själva som en idé- och initiativinstans, liknande sockenråden. Precis som de fångar upp lokala frågor och initiativ fångar vi upp miljöfrågor, bearbetar dem och för dem vidare, säger Hanna Hjalmarsson Bohrén, en i miljögruppen.

– Vi ser dock inte som vår uppgift att arbeta operativt, utan de faktiska miljöåtgärderna ska genomföras av medarbetare, anställda och inte minst ideella.

Svenska kyrkan på central nivå har antagit "Färdplan för klimatet" som grundar sig i tre effektmål som ska vara uppfyllda senast 2030: klimatneutralitet, värderingsförändring och klimaträttvisa. Arbetet för att nå effektmålen delas upp i etappmål, varav de första sju ska vara uppnådda under 2023.

– Det finns alltså ingen tid att spilla. Vi behöver snarast komma igång med det här

arbetet, säger Hanna Hjalmarsson Bohrén.

Också församlingsinstruktionen, som var klar i mars, lyfter miljöarbetet. Det är ett av tre prioriterade områden för församlingen den närmaste fyraårsperioden.

– Vi tänker att miljöfrågorna ska integreras på ett naturligt sätt i samtalet och finnas med i alla beslut, små som stora, både i

ideella sammanhang och bland anställda och förtroendevalda i vår församling, säger Hanna Hjalmarsson Bohrén.

Att hushålla med resurser och ta tillvara det som redan finns till hands ska vara grundläggande, såväl gällande materialval som den kreativitet som finns bland alla som på olika sätt verkar i församlingen. ■

"Enligt färdplanen ska kyrkan vara klimatneutral senast 2030"

Miljögruppen består av Bengt Carlsson Wester, Hanna Hjalmarsson Bohrén, Inger Leckström samt Linnéa Smedman och Towa Svensson.

Färdplan för klimatet

För att minska Svenska kyrkans egen klimatpåverkan och bidra till mänsklighetens gemensamma arbete för att bromsa effekterna av klimatförändringarna fattade kyrkostyrelsen 2019 beslut om en färdplan för klimatet.

Färdplanen har som effektmål att kyrkan ska vara klimatneutral senast år 2030, det vill säga inte lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen. Detta innebär att:

- sträva efter klimatneutralitet i alla nyinköp, renoveringar, transporter mm
- lyfta klimat- och miljöfrågor som en teologisk fråga och en naturlig konsekvens av ett kristet liv
- sträva efter att hushålla med alla resurser så väl materiella som personella
- särskilt tillvarata ideella krafter och initiativ i klimat- och miljöarbetet
- i det internationella arbetet särskilt uppmärksamma klimaträttvisa

Foto: Magnus Aronson/Alkon

Kapellet på Kållandsö som gång på gång förföll

S:ta Marie kapells historia börjar i 1100-talets mitt. Under långa perioder förföll det innan ägaren av Traneberg, Magnus Gabriel de la Gardie, lät återuppbygga det på 1670-talet. Hans hustru, Maria Euphrosyne, fick ge det sitt namn.

Av fyra medeltida kyrkor på Kållandsö finns ingen kvar. S:ta Marie kapell, som det ser ut idag, härrör från 1600-talet.

Om den ursprungliga kyrkobyggnaden vet man nästan ingenting. En inhuggen skrift i en mur, okänt var idag, säger att den uppfördes kring 1150 under Erik den heliges regeringstid. Dopfunten i sandsten, två liljestenar och ett Sankt Göranskors på en vägg, är sannolikt alla från 1100-talet och skulle kunna bekräfta tillkomsten. I gamla handlingar kallas socknen och kyrkan Torssö.

Under 1300-talet kom byggnaden att stå

Västra Sverige drabbades av pesten sannolikt via Norge sommaren eller hösten 1350. Mellan 30 och 75 % av befolkningen blev dess offer. Gårdar och byar övergavs, boskapen dog och jordbruk förföll.

Digerdöden förändrade människors tanke sätt. Döden fick större utrymme i konsten och Kristus avbildades som lidande och plågad. Kung Magnus Eriksson uppmanade till bot- och bönedagar då pesten sågs som Guds straff.

öde, kanske beroende på den förödande digerdöden som härjade i början av 1350-talet.

I början av 1500-talet förklarades kyrkoruinen tillhöra biskopsstolen och därmed skarastiftets sista katolske biskop Magnus Haraldsson. Vid mitten av samma århundrade ingick ruinen i riksrådet och lagmannens Tord Bondes ägor, såsom innehavare av den närbelägna herrgården Traneberg. En källa säger att en Elin Kyle på samma herrgård ska ha låtit reparera kapellet 1544 men att det i slutet av århundradet förföll på nytt. Den ägarlängd som finns inristad i en blåmålad kubbstol i kapellet, där Elin ingår, är dock inte tillförlitlig.

1652 tar Magnus Gabriel de la Gardie över Läckö grevskap efter sin far och 1668 köper han Traneberg. Tio år senare återuppbygger han det förfallna kapellet på det gamla långhusets ruiner. Han gav det dess nuvarande namn efter sin hustru, prinsessan Maria Euphrosyne av Pfaltz.

Under 1750-talet färdigställdes kapellet

En vägg skiljer koret från långhuset.

i sin nuvarande form av ytterligare en ägare till Traneberg; översten Erik Månsson Ulfsparré och hans maka Fredrika Dorotea Taube af Sesswegen. De låter bygga till ett kor med tresidig avslutning i öster, saksristia i norr och vapenhus i väster.

Utökningen var angelägen eftersom kapellet låg närmast till för besättningarna på de båtar som anlöpte Tranebergs hamnar. Vänern var oregerad och man ofta kunde ro ända fram till kapellet.

1870 genomgår kapellet en omfattande reparation då de nuvarande ytter- och inner-taken och de tredelade fönstren tillkom.

1932 överläts S:ta Marie kapell till Otterstads församling av bröderna Gunnar och Albin Andersson, dåvarande ägare till Tranebergs egendom.

Vid en restaurering 1947 återbördades den medeltida dopfunten från Traneberg till

Predikstolen har en annorlunda placering, mitt över altargången och över triumfbågen.

En tragisk olycka. På kvällen på Annandag pingst 1871 samlades ett antal ungdomar vid torpet Fårebro för att göra en båtutflykt till Navens fyr. Några hoppade i två ekor medan resten trängde ihop sig i en större fiskebåt som valde en kortare kurs utomskärs. Båten var kraftigt överlastad och när den träffades av häftiga vågor vattenfylldes den och sjönk hastigt

Fem pojkar och tre flickor mellan 16-30 år drunknade. Sju av dem begravdes i en gemensam grav vid vid klockstapeln på kyrkogården.

Kyrkogårdsvandring. En vandring torsdag 24 augusti 18.00 ledd av Adrian Taleny. (se sid 19)

kapellet. Fasaden putsades om, taket fick skifferplattor, nya dubbla fönster sattes in och el och värme installerades.

En orgel inköptes 1959 från Nordfors & Co i Lidköping och en klockstapel uppfördes 1971. Dessförinnan var klockan placerad i en trädklyka på kyrkogården. I taket hänger ett votivskepp med namnet Nathalia Charlotta.

Kapellet innehåller också en porträttssamling tillkommen vid 1700-talets mitt i samband med Ulfsparrés renovering. Ett visar Karl XII till häst. Några porträtt visar ägare till Traneberg eller släktingar till dessa: Henrik Pedersson Måneskiöld (1590-1651), Johan Becker (1610-1675) och Eric Månsson Ulfsparré (1701-1765). Det sistnämnda porträttet stals dock från kapellet 1987.

I S:ta Marie kapell firas gudstjänster och det är perfekt för dop och vigsel när man inte är så många. ■

Sara arbetar med kyrkor och kulturarv

Sara Roland bor på en kulturminnesskyddad gård på Kållandsö. Hon är förtroendevald i församlingen och arbetar som bebyggelseantikvarie vid regionens Kulturmiljöenheten. Där sysslar hon till stor del med kyrkobyggnader.

– Jag är länken mellan församlingen som vill renovera eller förändra i en kyrka och de instanser som bestämmer om sådana ärenden. Jag tycker jag har världens roligaste jobb, säger hon.

Vad det innebär att handskas med kulturminnesskyddade byggnader vet Sara väl av egen erfarenhet. Gården hon bor på omfattas av det skyddet. På Ekebo på Kållandsö driver hon och maken Niklas ett ekologiskt jordbruk med ett tiotal stora och små djur. Gården har medeltida anor och flera byggnader är från 1700-talet.

– Min släkt kom hit på 1860-talet och gården blev byggnadsminne 1987, berättar hon.

Vad är då ett byggnadsminne?

Sara Roland

Sara föddes 1981 på Björklunda gård i Järpås församling. På samma gård föddes också hennes farfars farbror, Anders Roland, lite drygt hundra år före Sara. Intresset för och arbetet med kyrkor och kyrkorenoveringar förenar dem. Sara arbetar som bebyggelseantikvarie vid Kulturmiljöenheten Västragötalandregionen med kontor i Skövde.

Sara bor på Ekebo gård på Kållandsö sedan 2015 och är gift med Niklas. Tillsammans har de tre barn. Hon är också ledamot i Sunnersbergs församlings kyrkofullmäktige.

– Det finns tre typer; enskilda byggnadsminnen som vårt Ekebo, statliga byggnadsminnen som Läckö och så finns det kyrkor. Alla kyrkobyggnader uppförda före 1940 är kulturminnesskyddade, förklarar Sara.

Man kan tänka att det skulle kännas svårt att inte kunna ändra som man vill i sitt hem, men Sara ser också fördelar med gårdens skydd.

– Det känns ju lite häftigt att få bo i ett hus som valts ut till att bevaras. Man kan också tänka att det är något att vila i - att vi slipper renovera kök och bygga altan, säger hon.

Men i ett byggnadsminne levs livet ändå på som vanligt.

– Det går alldeles utmärkt att ha disco i förmaket med schablontapeter från 1930-talet på väggarna, säger Sara och skrattar.

Det vi inte kan ta på

Men det kulturhistoriska värdet handlar om så mycket mer än fönster, tapeter och byggnadsmaterial.

– Jag uppskattar det immateriella, det vi inte kan ta på, men som handlar om historia och traditioner. Och det kan ju vara ännu svårare

rare att skydda, menar Sara Roland.

Jobbmässigt beskriver Sara sig själv som en antikvarisk konsult som handhar renoveringsprojekt, inte sällan inom Svenska kyrkan. Hon jobbar nära hembygdsrörelsen och kontakterna är täta med kommuner och Länsstyrelse för bygglov och godkännanden av förslag till förändringar.

– Kyrkorna har aldrig varit så välskötta som nu. Backar du hundra år eller trehundra år så regnade det in i kyrkorna eller de förföll på annat sätt. Vi har vant oss vid rätt höga krav.

– Och visst är det hisnande att samma byggnad använts på nästan exakt samma sätt, i vissa fall i snart tusen år, säger hon.

Grund för medlemskap

Skälen till att vara medlem i Svenska kyrkan är många; tro, tradition eller för att man tycker att kyrkan gör ett gott socialt arbete.

– Jag tror att många som väljer att vara kvar i kyrkan trots en sviktande eller svag gudstro, gör det på grund av det stora arbete som kyrkan gör för att bevara vårt gemensamma kulturarv, säger Sara Roland.

En bebyggelseantikvaries arbete kan handla om kontakten med en församling som vill få till ett pentry i kyrkan och vill ha hjälp med att komma vidare. Eller utrymningsskyltar och högtalare som måste sättas upp i en medeltida kyrka. En högtalaranläggning får man kanske dessutom räkna med blir omodern ganska snabbt.

– Då gäller det att inte skapa fula hål i medeltida murar som riskerar att gapa tomma om tio, tjugo år när tekniken har förändrats, understryker Sara Roland.

Som antikvarie ser hon det lite mer från byggnadens sida och får agera bromskloss ibland.

– Vi måste ta hänsyn till kyrkans historiska och kulturella värde och det finns en kulturminneslag som styr. Men jag ser först och

Vad menas med kulturarv?

Kulturarv utgörs av historiska spår som tillkommit genom mänsklig aktivitet i olika tider: objekt eller företeelser, men också idéer och perspektiv.

Ett kulturarv är det som vi människor själva skapar, någonting dynamiskt som ständigt förändras. Även om kyrkorna i sig är någonting fysiskt så innehåller de många andra saker som är av betydelse: berättelser, traditioner, språk, musik, hantverkskunskaper och mycket mer. Det gör kyrkan till ett viktigt kulturarv.

Svenska kyrkans långsiktiga och övergripande mål är att det kyrkliga kulturarvet och dess värden är en samhällsresurs som ska bevaras, användas och utvecklas.

främst min roll som att hjälpa församlingar och pastorat att göra det de vill, men se till att det görs på ett genomtänkt sätt. Oftast går det att hitta lösningar som blir bra, säger hon.

Trots att man kan få bidrag till renoveringar är det ofta mycket stora summor det handlar om för en församling eller pastorat.

– Ibland funderar man på att ta en sak i taget, men det blir sällan bra. Då är det bättre att sätta av pengar och vänta lite, så det blir genomtänkt. Och att man tar hjälp av en duktig renoveringsarkitekt så att helheten blir bra, menar Sara Roland.

Sedan handlar inte allt om det estetiska.

– En ventilationsanordning som dånar, fungerar ju inte heller bra. Vi vill ju att kyrkorummet ska vara ett vilsamt rum.

Själv skulle bebyggelseantikvarien gärna se att kyrkans "skal", alltså ytterväggar och tak

Gössslunda är en av 1100-talskyrkorna i församlingen.

bekostades av Kammarkollegiet på samma sätt som exempelvis kyrkogårdar, kyrkogårdsmurar och bårhus.

– På så sätt skulle alla vara med och betala och vårda det gemensamma kulturarvet, menar Sara, men medger samtidigt att ingen driver den frågan.

De stora, väl rymliga kyrkorna från 1800-talet som kostar mycket att värma upp och underhålla idag, kom till för att en del av de allra tidigaste kyrkorna från 1100-talet börjat förfalla och rivits.

– Hade de kunnat renoveras och hållit i hundra år till, hade situationen förmodligen varit en annan, säger Sara.

Kyrklig byggrusch

När befolkningen mycket snabbt ökade i början av 1800-talet, blev många kyrkor för små och en byggrusch tog fart. Det var då som de kyrkor som i folklig mun kallades ”tegnérlador” uppfördes. Växjöbiskopen Esaias Tegnér var den som förespråkade de rymliga landsbygdskyrkorna i nyklassisk stil. Otterstads kyrka uppförd 1855 är ett bra exempel på en sådan.

– Men precis när man byggt klart dessa rymliga kyrkor, hade omständigheterna förändrats rejält på landsbygden. Fler och fler sökte sig till städer och större orter och en miljon svenskar utvandrade, berättar Sara Roland.

Gössslunda församling bad om att få riva

sin 1100-talskyrka två gånger, första gången kring 1760. Båda gångerna fick man nej och till slut kom en renovering till i början av 1900-talet.

– Och att den, och många andra medeltida kyrkor står kvar idag, tror jag vi är många som är glada över, säger Sara Roland.

Ser spåren efter släktingen

I sitt arbete i olika kyrkor stöter hon ibland på sin farfars farbror som var arkitekt i överintendentsämbetet i början av 1900-talet.

– Jag ser spåren efter Anders Roland med jämna mellanrum och jag har faktiskt nytta av hans arbete och dokumentering i dag.

Sara stötte på honom i samband med en renovering i Sankt Olofs kyrka i Falköping för några år sedan. 1918 var Anders Roland där när nya kyrkbänkar installerades. Precis hundra år senare var Sara med om att ta bort samma bänkar till förmån för lösa stolar som ger ett mer flexibelt kyrkorum.

Något av en käpphäst för Sara är att kyrkor är så mycket mer än ”bara” byggnader.

– Kyrkan är grunden till allt. Om vi inte har våra kyrkor - vad är vi då? ■

Anders Roland

Anders Ivar Roland, (1879–1926) född i Järpås församling, var en svensk arkitekt, författare och tecknare. Han blev arkitekt i överintendentsämbetet 1910 och intendent i Byggnadsstyrelsen 1917.

På 1910-talet startade Riksantikvarieämbetets stora konsthistoriska inventeringsprojekt ”Sveriges kyrkor”.

Bland de första häraderna att behandlas var Kålland och för mycket av underlaget svarade Anders Roland. Som statlig arkitekt gjorde han förarbetena till många av kyrkorestaureringarna i Skara stift under 1900-talets två första decennier, bland annat Gössslunda kyrka och Rackeby kyrka.

NYFIKEN PÅ

Helene Nylund

För de allra flesta är döden något avlägset, något man stöter på högst sällan. För Helene Nylund som är förtroendevald inom både kyrkofullmäktige och kyrkorådet är det något hon möter nästan varje dag.

Helene har under hela sitt 57-åriga liv bott runt om i Lidköping. Sedan 28 år bor hon i Stenhammar park tillsammans med maken. Där har de också hunnit uppfostra två numera vuxna barn. På fritiden gillar hon att sticka, gärna med en ljudbok i öronen. Helene är en riktig bokmal och favoritserierna utspelar sig i gränslandet bland de svenska och norska fjällen där hon lever sig in karaktärernas liv.

Till vardags bollar Helene sin roll som förtroendevald med sitt arbete på Hospice Gabriel. Trots detta säger hon att hon inte jobbar med döden – hon jobbar med livet!

– Jag tror att arbetet gör att jag uppskattar mina nära och kära och alla de små stunderna i livet på ett särskilt sätt. Dessutom har jag, genom att ta hand om gästerna på Hospice Gabriel, också lärt mig att ta hand om mig själv och unna mig saker som jag mår bra av, säger hon.

Självklart finns det många tunga stunder i arbetet, men de tar hon sig igenom genom att reflektera mycket tillsammans med sina kollegor.

Trots den livslånga drömmen om att jobba inom vården så har det inte alltid varit självklart att det skulle bli så. Helene jobbade nämligen inom industrin i 20 år och det var inte förrän hon råkade ut för en arbetsskada

INTRESSEN?

Djur och natur och handarbete.

FAVORITPSALM?

235: Som en härlig gudomskälla (Pärleporten)

VAD GÖR DIG GLAD?

En kram och när solen skiner.

VAD GÖR DIG UPPRÖRD?

Orättvisor.

VAD GÖR DIG LUGN?

Att sticka.

som hon tog chansen att skola om sig. Trots att hon under utbildningen också drabbades av en hjärntumör lyckades hon ta sin sjuksköterskeexamen och fick sedan jobb på Lidköpings sjukhus. Efter 15 år på kirurgen dök annonsen om att jobba på Hospice Gabriel upp, ett arbete hon beskriver som ”världens bästa jobb”.

Helenes roll som förtroendevald i Svenska kyrkan har inte heller varit självklar. Men den ”föll i hennes knä” genom engagemanget i Socialdemokraterna.

– Sedan dess har jag kastat mig huvudstupa in i rollen och har inte ångrat det en sekund.

Hennes relativt korta erfarenhet av Svenska kyrkan vänder hon till en fördel.

– Jag tror att jag kommer in med ett lite annat perspektiv.

Hennes hjärtefråga är en öppen kyrka, då hon ser en utbredd ensamhet i samhället, framför allt hos de äldre.

– Där är kyrkan jätteviktig. Vi måste nå ut till dem och se till att de vet att kyrkan finns för dem, avslutar hon. ■

De ger utbildning och hopp till barnen på gatan

Syster Adventina och Nancy Godwin är två av ett trettiotal medarbetare på Tumaini Childrens center. Syster Adventina är centrats föreståndare.

Tumaini Childrens center (TCC) ligger nära staden Bukoba i nordvästra Tanzania. Kagera-regionen är märkt av den aidsepidemi som bröt ut på 1980-talet och som gjort många barn föräldralösa. En del av dem söker sig till staden Bukoba och hamnar där på gatan, i kriminalitet, drogmissbruk och sexuellt utnyttjande.

I maj fick församlingen besök av två av medarbetarna på TCC och hann lära känna dem och verksamheten ännu närmre.

Verksamheten började med att barn som levde på gatorna i Bukoba dök upp i den svenska missionären Debora Bryckes hem, och hon

Under vårrundan på Kinnekulle kunde man i Husabygården köpa hantverk och stödja Tumaini. Till höger ses Lisbeth Williamsson, aktiv i Bukobahjälpen i Sverige.

tog sig an dem. Men när de blev fler och fler blev det förstås ohållbart i längden och 2005 kunde man flytta verksamheten till en fastighet med bra hus och uppodlad jord. I dag består TCC av tre delar; två gårdar, Debora farm och Julia farm utanför Bukoba, samt ett motagningscenter inne i staden. Den ena gården tar emot pojkar och män upp till 25 år. På den andra bor kvinnor och barn upp till 8-9 år.

När personalen på Tumaini söker upp gatubarnen är en viktig del i arbetet att försöka återupprätta relationerna med familj och släkt. Fungerar inte det får barnen komma och bo på centrats. Tumaini är alltså inget barnhem, utan en sluss, förklarar Lisbeth

Debora Brycke från Krokstad i Bohuslän, kom till Bukoba som missionär 1971. Hon arbetade i den Lutherska kyrkan, bl a med familjer och föräldralösa barn i aids-krisens spår. Många barn tog sig in till staden Bukoba och några sökte sig till syster Deboras bostad för att söka hjälp. Det blev upprinnelsen till ett center för gatubarn. 2002 startade hon som pensionär "Tumaini childrens center" och var ordförande i styrelsen fram till sin död 2008.

Bukobahjälpen är en stödförening för Tumaini Childrens center. Föreningen stöttas av privatpersoner och församlingar, mestadels i Västsverige.

Målsättningen är att hjälpa barn, som av olika anledningar hamnat på gatan i Bukoba, att återföras till sina familjer till ett tryggt liv, till en god skolutbildning och framförallt skapa hopp i deras liv igen. Tumaini är swahili och betyder just "hopp".

Williamsson som bor i Lidköping och är aktiv i Bukobahjälpen, stödföreningen i Sverige.

Barnen kan vistas på TCC alltifrån två dagar till tre år. Där får de rehabilitering till kropp och själ, utbildning och hjälp att ta sig hem till byarna igen.

– "Tumainifamiljen" ska vara det goda exemplet som sprider sig till byarna, säger Lisbeth Williamsson.

Genom uppsökande verksamhet kan TCC varje år få bort 130 barn från gatan. Centrat har haft stöd av SIDA, men bidragen därifrån upphör snart. En viktig uppgift för Bukobahjälpen är därför att stötta och uppmuntra centrat att på olika sätt bli mer självständigt. Det handlar också om att informera och samla in pengar i Sverige. Nancys och Adventinas besök i maj är en del av det arbetet. ■

Besökarna på Café Lockörn fick veta mer om verksamheten i och utanför Bukoba. Anita Danielsson översatte.

Juniorena visade syster Adventina hur återvinningsbara förpackningar lämnas på särskilda platser.

Öppet hus i Otterstad fick också besök.

Presentkort till familjer

Under sommaren genomför Kyrkornas gemensamma sociala kassa för andra gången en satsning där barn kan få ett presentkort för en sommaraktivitet tillsammans med sin familj, en minigolfrunda eller bassängbad vid ett tillfälle. Skogshyddan och kommunen stödjer den här verksamheten.

Svenska kyrkan, Missionskyrkan och Pingstkyrkan i Lidköping har tillsammans en kassa som erbjuder stöd till människor i Lidköping som befinner sig i en utsatt situation.

Två konfagrupper i höst

Sunnersbergs församling erbjuder en "sommargrupp" som träffas en gång i månaden från mitten av november och sen de två första veckorna på sommarlovet 2024.

Det finns också en grupp som träffas onsdagar 16.00-18.00 samt en söndag i månaden.

Mer information hittas på hemsidan www.konfirmera.nu. Där kan man också anmäla sig och där finns också fler konfagrupper i Lidköpingsområdet, om församlingens alternativ inte skulle fungera.

Eldsjälen som såg mammors förmåga att förändra

Foto: Josefin Casternyd/Ikon

I över 40 år har Ingrid le Roux arbetat med barnhälsovård i Kapstadens mest utsatta områden. Med fokus på att utbilda kvinnor inom barn- och mödrahälsovård för att stötta andra, har hon skapat en metod som räddar liv.

– Varje dag blir jag tagen över den styrka som människor här visar, trots de svåra omständigheterna, säger hon.

Vid en ålder då de flesta trappar ner, arbetar Ingrid le Roux heltid åt organisationen som hon startade i Kapstaden i Sydafrika 1979.

– Jag blir sällan trött, och det ger mig kraft att fortsätta när jag ser att undermålda barn bli starkare. Det blir aldrig hopplöst, och vi får gång på gång uppleva att kvinnor och mammor förändrar sina liv, säger Ingrid le Roux.

För barn som föds i området Khayelitsha är mat varje dag, rent vatten, sanitet och sjukvård ingen självklarhet. Många barn överlever inte de första fem åren, då barns hälsa är som skörast. Ingrid le Roux menar att det,

trots att Sydafrika idag är en demokrati, finns en ekonomisk apartheid som binder människor i fattigdom.

– Det är ett stort svek mot den svarta befolkningen. Tillgången till sjukvård är bättre, men kvaliteten är inte i närheten av den vård jag får genom min privata sjukförsäkring. Inte heller skolorna är bra i utsatta områden, vilket gör att utan ekonomiska resurser kan inte barn nå högre studier och ta sig bort från fattigdom. Det är en stor sorg.

I områden som Khayelitsha är fattigdom och kriminalitet utbredd. En stor del av invånarna, speciellt kvinnor, arbetar i andras hem med hushållstjänster eller serviceyrken. Även våld i samhället och våld i hemmet har ökat.

Arbetet med Philani och utvecklingen av mentormamma-metoden bottenar i att ge kvinnor och barn tillgänglighet till sjukvård och förebyggande hälsovård.

Mentormamman arbetar med förebyggande hälsovård och följer gravida kvinnor och

sedan barnets utveckling från nyfödd upp till fem år. Hon lär ut om preventivmedel, amning och kost, och fångar upp undernäring och sjukdomar i tid. Men mentormamman är också någon som lyssnar, står på mammans sida och ger styrka, så att små men livsviktiga förändringar som ansökan om barnbidrag eller ett hiv-test blir verklighet.

En av de viktigaste faktorerna bakom de goda resultaten är rekryteringen av mentormamman. Här spelar förmågan och drivkraften att skapa förändring stor roll

– Hon ska orka möta människors svårigheter med både konkreta förslag på åtgärder och som medmänniska orka bära andras lidande. Vi väljer mammor som har visat att de kan ta hand om sina barn i en svår miljö. Sedan måste de ha en förmåga att lyssna, vinna förtroende och möta sina klienter och kollegor med omsorg, respekt och utan pekpinnar, understryker Ingrid le Roux

De mammor som blir antagna till Philanis program får utbildning och handledning.

Ingrid le Roux (född 1946) har levt utomlands mer eller mindre hela sitt yrkesverksamma liv. Ett studieår i USA öppnade upp världen och där träffade hon också sin blivande man Pieter, utbytesstudent från Sydafrika.

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Efter studierna i USA började Ingrid läsa till läkare i Stockholm. Till Kapstaden i Sydafrika kom hon i slutet av 1970-talet som nybliven läkare.

1979 startade hon i ett av Kapstadens mest utsatta områden organisationen Philani. Idag består Philani av fem hälsokliniker, 22 förskoleklasser, ett väveri och en tygtrycksverkstad samt 300 mentormammor. Arbetet stöds av Act Svenska kyrkan.

Många går vidare och utbildar sig till undersköterskor och sjuksköterskor.

– Med utbildning och arbete kommer både självförtroende och insikt om nya mål och möjligheter, säger Ingrid le Roux. ■

Nu pågår Act Svenska kyrkans sommarkampanj

”Bakom varje siffra finns en människa”

Från 1 juni till 31 augusti uppmärksammas Act Svenska kyrkans katastrofinsatser. Över 100 miljoner människor i världen har tvingats på flykt och 300 miljoner är i behov av humanitärt bistånd.

Under rubriken ”Bakom varje siffra finns en människa” synliggörs människorna bakom siffrorna. Vi lever alla under samma himmel och delar samma rättigheter, men verkligheten ser olika ut.

Alla människor har rätt till trygghet, stöd och ett värdigt liv – även när katastrofen är ett faktum.

tryggt givande givatsverige

90 SVENSK INSAMLINGSKONTROLL

BAKOM VARJE SIFFRA FINNS EN MÄNNISKA

Över 100 miljoner människor är på flykt och 300 miljoner människor är i behov av humanitärt bistånd. Din gåva gör skillnad!

act Svenska kyrkan

SWISHA DIN GÅVA TILL 900 1223 svenskakyrkan.se/act

FOTO: MAGNUS ARONSON/IKON

”Gud gör inte motstånd”

Livet
med Gud

Bland de många olika händelser man kan fundera över angående den kristna påsken, så är en av de mest märkliga att Jesus inte gör motstånd när han blir tillfångatagen, dömd, misshandlad och avrättad. Istället säger han de berömda orden: ”Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör.” (Lukas 23:34)

Det kan inte uttryckas tydligare att Jesus älskar och förlåter också sina fiender.

Vad kan vi idag dra för lärdomar av detta? Till att börja med, den uppenbara uppmaningen från Jesus att vi ska handla likadant. Detta är ett högt ideal att sträva efter. En annan sak vi kan lära oss handlar om hur Gud bemöter oss människor i förhållande till vår fria vilja.

Låt oss ta hjälp av den sjätte versen i Jakobsbrevets femte kapitel där det står: ”Ni har dödat den rättfärdige, och han gör inte motstånd mot er.”

Denna spännande vers får påminna oss om det faktum att Gud inte gjorde motstånd när Jesus dödades genom människors onda handlingar. Och vi vet ju alltför väl att vi lever i en värld där livet och Guds vilja gång på gång

ödeläggs och tillintetgörs av människors onda handlingar.

Och ofta uppstår frågan: Varför gör inte Gud något? Varför gör inte Gud motstånd?

Man skulle också kunna formulera frågan: Varför gör inte Gud motstånd när jag gör det som jag vet är ont?

En del människor har dragit slutsatsen att Gud inte existerar eftersom han inte hindrar mina onda gärningar. En annan lockande slutsats är att Gud egentligen inte bryr sig.

Gud vill att vi ska leva goda liv.

Här behöver vi bli påmind om att Gud på alla möjliga olika sätt berättar för oss att han vill att vi ska leva våra liv i kärleksfull barmhärtighet. Vi vet, så att säga, att Gud vill att vi ska leva goda liv.

Och det är inte på grund av att han inte finns eller att han inte bryr sig som Gud inte gör motstånd – utan istället handlar det om att Gud myndigförklarar varje människa och respekterar vår fria vilja på ett sätt som nästan känns chockerande.

Med denna insikt så blir vårt ansvar för varandra och skapelsen desto tydligare. Det som också blir tydligt är vårt behov av Guds hjälp.

När Jesus säger till oss: ”Jag är med er alla dagar” (Matteus 28:20) så betyder det att han går vid vår sida och att han vill hjälpa oss att leva våra liv. Vår utmaning är att urskilja hans röst bland alla andra röster som ropar efter vår uppmärksamhet.

I denna vår livsuppgift får vi ta med oss hälsningen från den åttonde versen i Jakobsbrevets fjärde kapitel: ”Närma er Gud, och han skall närma sig er.”

*Gud välsigne dig!
Richard Burén, präst i församlingen*

SOMMARCAFÉ

Välkommen till sommarcafé på Kyrkans gård-Lockörn; onsdagar med start vecka 24 (14 juni) och fram till vecka 32 (9 augusti). Tiden är 09.30-11.00.

SOPPLUNCH I OTTERSTAD

Höstens soppluncher startar **20 september**. Därfter blir det sopplunch **4 och 18 oktober, 1, 15 och 29 november** samt **13 december**. Anmälan senast måndagen före respektive tillfälle till Monica Gustafsson, 0702-77 42 61.

VÅFFELCAFÉ I HÖST

Välkommen att äta våffla med kaffe i Kyrkskolan 14.00-15.30: **14 september, 12 oktober, 9 november och 14 december**.

CAFÉ LOCKÖRN

En onsdag i månaden är du välkommen till Café Lockörn på Kyrkans gård-Lockörn. Starten i höst blir **13 september** och sedan håller caféet öppet **4 oktober** samt **1 och 29 november**. Tiden är 14.00-15.30 och ansvarig är diakon Ingrid Åberg.

KYRKOGÅRDSVANDRING

I slutet av augusti anordnar Skaraborgs-polisens IF POLIS SM i golf vid Läckö Golfklubb. På kvällen **torsdag 24 augusti** ordnas en kulturhistorisk kyrkogårdsvandring vid S:ta Marie kapell 18.00. Vandringen leds av Adrian Tale-ny. Församlingen bjuder på fika och kvällen avslutas med andakt i kapellet.

STILLA DAG I OKTOBER

En dag i tystnad med temat "Att finna tacksamhetens gåva" - med böner, mässa och möjlighet till pilgrimsvandring och enskilt samtal, **lördag 14 oktober** 2023. Tiden är 09.00-17.00 och platsen är Otterstads församlingshem, Källandsö.

I kostnaden 100 kronor ingår frukost, lunch och fika. Anmälan senast 9 oktober till Sunnersbergs församlings expedition: sunnersberg@svenskakyrkan.se eller på 0510-48 40 80.

Ledare är Richard Burén och Ingrid Åberg. För mer information kontakta Richard Burén, 070-820 38 81 eller via mejl: richard.buren@svenskakyrkan.se

Musikal om Noas ark - vill du vara med?

Kom med och öva inför uppförandet som blir **söndag 8 oktober!** Det blir genrep samma dag 13.00 och två framföranden i Otterstads kyrka 15.00 och 17.00.

Det blir också en "turné" till Skövde lördag 21 oktober: övning från 13.00 och framförande 15.00 i S:ta Helena kyrka.

Församlingens barn- och vuxenkörer medverkar men även andra sångare är varmt välkomna med! Övningarna under september månad blir: måndag 4/9, tisdag 12/9, måndag 18/9 19.00 samt tisdag 26/9 tillsammans med barnkörerna. Vid sistnämnda tillfälle är övningstiden 18.00.

SUNNERSBERGS KYRKA – I mitten av april pågick arbete med att sätta tillbaka korset på kyrkans tornspira. Det 2,5 meter höga korset har varit nedtaget i över ett år för reparation, målning samt förgyllning av tillhörande klot. Nya träd har också planterats runt kyrkan, totalt elva skogslindar.

Behöver du hjälp med skötseln av en grav?

Köpa gravskötsel

Det är gravrättsinnehavarens skyldighet att hålla gravplatsen i "ordnat och värdigt skick".

Antingen sköter man detta själv eller så kan tjänsten köpas av kyrkogårdsförvaltningen. Gravskötselavtalet innehåller:

- Vårstädning med ny jord i rabatt, plantering av blommor två gånger om året samt vattning, ogrärensning och putsning av blommor i gravrabatt.
- "Tvätt" av gravsten (med A-fri) så att alger och mossa inte fastnar på stenen.
- På hösten läggs granris och vintersmyckning ut.

Gravskötsel kan erbjudas för antingen tre eller fem år i taget. Kostnaden för 2023 är 3 860 kronor respektive 6 320 kronor.

foto: Magnus Aronson/Ikon

Kremering och gravsättning

Kremering eller gravsättning av en avliden person ska ske inom en månad från dödsfallet.

Efter en kremering ska urnsättning ske inom ett år.

Det behövs ett intyg från Skatteverket för kremering/gravsättning för att begravningen ska kunna genomföras. Det intyget beställer begravningsbyrån.

Tjänsten som kyrkogårds- och fastighetschef är vakant för tillfället.
Kontakta församlingens expedition 0510-48 40 80

Musik i sommarkväll

Otterstads kyrka 20.00

FREDAG 23 JUNI

Midsommarafton (observera att tiden är **18.30**)
Musik i midsommarkväll. Regina Fredriksson, sopran,
AnnaCarin Johansson, orgel, flygel.

ONSDAG 5 JULI

”Musik och människovärde” – klassisk musik, blues och
spirituals med Skuggsystrar; Lotta Karlsson, flygel,
Therése Thylin, mezzosopran.

ONSDAG 12 JULI

Martin Lindqvist, sång och saxofon
och C-M Malmesved, flygel

ONSDAG 19 JULI

Jimmy Paulsson, sång och C-M Malmesved, flygel

ONSDAG 26 JULI

Sommarkyrkoteamet 2023.

ONSDAG 2 AUGUSTI

Program ej fastställt.
Se församlingens webb och facebook.

ONSDAG 9 AUGUSTI

Albiskvartetten ”Vårt smultronställe – från Taube
till Alfvén” med Lucas Hjortlinger, Holger Nilsson,
Kalle Nordström och Melker Lindqvist

ONSDAG 16 AUGUSTI

Con Amina, Nicke Holgersson, Mikael Dalemo,
Johan Sundström och Mia Brolin.

ONSDAG 23 AUGUSTI

”En bukett av svensk jazz-, psalm- och vistradition”,
Oscar Persson och Stefan Johammar.

*Fri entré med möjlighet att ge en gåva till Bukobahjälpen
Läs om stödföreningen på sidan 14-15.*

Välkommen att fira gudstjänst!

MED RESERVATION FÖR ÄNDRINGAR

GÖSSLUNDA KYRKA

4 JUNI

HELIGA TREFALDIGHETS DAG

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Richard Burén

Gösslunda kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst, Richard Burén

Kollekt: Act Svenska kyrkan (sommarkampanj)

11 JUNI

FÖRSTA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Monica Göransson

Strö kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst, Monica Göransson

Kollekt: Act Svenska kyrkan (sommarkampanj)

13 JUNI – TISDAG

Vid Frälsarkransen, Sunnersberg

20.00 Friluftsmässa, Richard Burén

17 JUNI – LÖRDAG

Kyrkans gård-Lockörn

14.00 Konfirmation, VIP-konfa

Anita Olausson, Per Olausson

18 JUNI

ANDRA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa

Viktor Joelsson, Sophia Sahrin Granevik

Skalunda kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst

Viktor Joelsson, Sophia Sahrin Granevik

Kollekt: Ung i den världsvida kyrkan

23 JUNI – FREDAG/MIDSOMMARAFTON

Otterstads kyrka

18.30 Musik i midsommarekväll (se sid 21)

Richard Burén

24 JUNI – LÖRDAG/MIDSOMMARDAGEN

Vid fornstugorna, Rackeby

15.00 Friluftsgudstjänst

Viktor Joelsson, Richard Burén

Kollekt: Svenska kyrkan i utlandet

Hitta till Frälsarkransen.

Stenarna som bildar en frälsarkrans finns på den nyare delen av kyrkogården, söder om Sunnersbergs kyrka.

25 JUNI

JOHANNES DÖPARENS DAG

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Viktor Joelsson, Richard Burén,

Hembygdsgården, Sunnersberg

15.00 Ekumenisk friluftsgudstjänst

(i Kyrkskolan vid otjänlig väderlek)

Viktor Joelsson, Richard Burén

Kollekt: Kyrkornas gemensamma sociala kassa

27 JUNI – TISDAG

Vid Frälsarkransen, Sunnersberg

20.00 Friluftsmässa, Monica Göransson

2 JULI

FJÄRDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa

Viktor Joelsson, Monica Göransson

Gösslunda kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst

Viktor Joelsson, Monica Göransson,

Kollekt: Act Svenska kyrkan (sommarkampanj)

5 JULI - ONSDAG

Otterstads kyrka

20.00 Musik i sommarkväll (se sid 21)

Viktor Joelsson, Monica Göransson

9 JULI

APOSTLADAGEN

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Sommarkyrkoteamet,

Viktor Joelsson, Monica Göransson

Kaffekvarnen, Stenhammar

15.00 Friluftsgudstjänst

Sommarkyrkoteamet, Viktor Joelsson

Strö kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst

Sommarkyrkoteamet, Viktor Joelsson

Kollekt: Skara stifts folkhögskola, Hjo

11 JULI – TISDAG

Vid Frälsarkransen, Sunnersberg

20.00 Friluftsmässa,

Viktor Joelsson, Monica Göransson

12 JULI - ONSDAG

Otterstads kyrka

20.00 Musik i sommarkväll (se sid 21)

Viktor Joelsson, Monica Göransson,

16 JULI

SJÄTTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Sommarkyrkoteamet,

Viktor Joelsson, Monica Göransson

Skalunda kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst

Sommarkyrkoteamet, Viktor Joelsson

Kollekt: Act Svenska kyrkan (sommarkampanj)

19 JULI - ONSDAG

Otterstads kyrka

20.00 Musik i sommarkväll (se sid 21)

Viktor Joelsson, Sophia Sahrin Granevik

23 JULI

KRISTI FÖRKLARINGS DAG

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Sommarkyrkoteamet

Viktor Joelsson, Sophia Sahrin Granevik

Ekebo gård

15.00 Friluftsgudstjänst

Sommarkyrkoteamet

Viktor Joelsson, Sophia Sahrin Granevik

Vägbeskrivning: Kör mot Läckö och ta av mot Spiken. Efter bara 200 m ligger gården på vänster sida. Gudstjänsten firas i trädgården hos Sara och Niklas.

Sunnersbergs kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst

Sommarkyrkoteamet

Viktor Joelsson, Sophia Sahrin Granevik

Kollekt: Svenska kyrkan i utlandet

25 JULI – TISDAG

Vid Frälsarkransen, Sunnersberg

20.00 Friluftsmässa,
Viktor Joelsson, Sophia S Granevik

26 JULI – ONSDAG

Otterstads kyrka

20.00 Musik i sommarkväll (se sidan 21)
Sommarkyrkoteamet, Viktor Joelsson,
Sophia Sahrin Granevik

30 JULI

ÅTTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa
Viktor Joelsson, Sophia Sahrin Granevik,

Rackeby kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst,
Viktor Joelsson, Sophia Sahrin Granevik
Kollekt: Act Svenska kyrkan (sommarkampanj)

2 AUGUSTI – ONSDAG

Otterstads kyrka

20.00 Musik i sommarkväll (se sid 21)
Richard Burén

6 AUGUSTI

ÅTTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Richard Burén

Gösslunda kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst, Richard Burén
Kollekt: Act Svenska kyrkan (sommarkampanj)

8 AUGUSTI – TISDAG

Vid Frälsarkransen, Sunnersberg

20.00 Friluftsmässa, Richard Burén

9 AUGUSTI – ONSDAG

Otterstads kyrka

20.00 Musik i sommarkväll (se sid 21)
Sophia Sahrin Granevik

13 AUGUSTI

TIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Sophia Sahrin Granevik

Strö kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst, Sophia S Granevik
Kollekt: Act Svenska kyrkan (sommarkampanj)

16 AUGUSTI – ONSDAG

Otterstads kyrka

20.00 Musik i sommarkväll (se sid 21)
Sophia Sahrin Granevik

20 AUGUSTI

ELFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Sophia Sahrin Granevik

Skalunda kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst, Sophia S Granevik
Kollekt: Hela människan

23 AUGUSTI – ONSDAG

Otterstads kyrka

20.00 Musik i sommarkväll (se s 21), R Burén

27 AUGUSTI

TOLFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Richard Burén. Medlemmar ur
Rättviks spelmannslag medverkar

Sunnersbergs kyrka

20.00 Kvällsgudstjänst, Richard Burén
Kollekt: Bukobahjälpen

3 SEPTEMBER

TRETTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kyrkans gård-Lockörn

10.00 Mässa, Monica Göransson

Rackeby kyrka

18.00 Kvällsgudstjänst, Monica Göransson
Kollekt: Diakoniinstitutionerna

ANDAKTER PÅ TOLSJÖHEMMET - FRE 14.30

9 juni, 7 och 21 juli, 4 och 18 augusti samt 1 och 15 september.

RADIOANDAKTEN - TORSDAG & FREDAG

På Radio Lidköping, 93,8 MHz, kan man varje torsdag och fredag lyssna till en andakt som leds av någon från Svenska kyrkan.

Programmet sänds 05.45, 06.15, 06.45, 07.15, 07.45 samt 22.30.

Beroende på omständigheter i vår omvärld kan kollekten vissa gånger komma att ändras.

DAGENS KOLLEKT: 123 601 33 79

FIKA: 123 155 73 13

Att swisha en gåva, kollekt eller fikaavgift är numera det enklaste sättet, men självklart tar vi också emot kontanter.

KOLLEKTER

Vid församlingskollekt stöder Sunnersbergs församling följande tre ändamål:

■ Act Svenska kyrkan:

Swish: 900 12 23, bankgiro: 900-1223,

plusgiro: 90 01 22-3

■ Svenska kyrkan i utlandet

Swish: 901 60 31

■ Bukobahjälpen

Ideell förening som stöder gatubarn i Bukoba i Tanzania. Bankgiro: 5405-3723.

Tidigare har församlingen tagit upp kollekt till nedanstående tre lokala ändamål. Numera ges en gåva till dessa, men givetvis kan du själv ge ett extra bidrag:

Hospice Gabriel: Bankgiro: 401-3868

Sociala kassan (Lidköping): Swish: 123 155 64 06, bankgiro: 550-9716

RIA: Bankgiro: 5876-7641

Gör det enkelt, det blir lika fint!

Ett dop behöver inte vara krångligt, stort eller dyrt! Kyrka, präst och musiker kostar inget. Du kan gratis låna dopklänning samt lokal om ni vill samlas efteråt.

ALLA DÖPTA FÅR EN DOPDROPPE

Boka på nätet!

Kolla kyrkor i Lidköpingstrakten och doptider i lugn och ro hemma.

Preliminärboka - så hör vi av oss.

Både barn, unga & vuxna kan döpas!

www.bokadop.nu

KONTAKT

Sunnersbergs församling, Gamla Läckövägen 43, 531 55 Lidköping

EPOST: sunnersberg@svenskakyrkan.se
HEMSIDA: svenskakyrkan.se/sunnersberg

FÖRSAMLINGSKANSLI

Kyrkans gård-Lockörn, 0510-48 40 80
Öppet helgfria vardagar 10.00-12.00

Kanslist Rakel Oscarsson, 0708-20 38 89, rakel.oscarsson@svenskakyrkan.se
Kamrer Lena Johansson, 0510-48 40 93, lena.i.johansson@svenskakyrkan.se
Kommunikatör Kerstin Larsson, 0708-58 70 05, kerstin.m.larsson@svenskakyrkan.se

ÖPPETTIDER I SOMMAR

19 juni - 20 augusti
tisdag, onsdag och torsdag
10.00 - 12.00

PRÄSTER

Kyrkoherde Monica Göransson

0708-58 70 08
monica.goransson@svenskakyrkan.se
SEMESTER 12/6-25/6, 17/7-20/8

Komminister Richard Burén

0708-20 38 81
richard.buren@svenskakyrkan.se
SEMESTER 26/6-30/7

Komminister Sophia Sahrin Granevik

0708-20 38 80
sophia.sahrin.granevik@svenskakyrkan.se
SEMESTER 19/6 - 16/7

DIAKONI

Diakon Ingrid Åberg

0708-20 38 82
ingrid.aberg@svenskakyrkan.se

Diakoniassistent Anna-Carin Jonsson

0708-58 70 02
anna-carin.jonsson@svenskakyrkan.se

KÖR & MUSIK

Organist AnnaCarin Johansson

0708-58 70 04
annacarin.johansson@svenskakyrkan.se

Kantor Carl-Magnus Malmesved

0708-58 70 00
carl-magnus.malmesved@svenskakyrkan.se

Kantor Annette Jacobsson

0708-58 70 01
annette.jacobsson@svenskakyrkan.se

BARN & UNGDOM

Församlingspedagog Eva Hugosson Koinberg

0708-58 70 06
eva.hugosson.koinberg@svenskakyrkan.se

Församlingsassistent Eva Kaiberger

0708-58 70 03
eva.kaiberger@svenskakyrkan.se

Församlingsassistent Sandrika Nordlund

0708-50 64 90
sandrika.nordlund@svenskakyrkan.se

Församlingsassistent Linnéa Smedman

0708-58 70 09
linnea.smedman@svenskakyrkan.se

FÖRSKOLAN PÄRLAN • 0510-48 40 90

Rektor Cecilia Ström

cecilia.strom@svenskakyrkan.se

Förskollärare Anki Lindblad

anki.lindblad@svenskakyrkan.se

Förskollärare Frida Svensson

frida.svensson@svenskakyrkan.se

Barnskötare Maria Enander

maria.enander@svenskakyrkan.se

Förskollärare Kristina Bertilsson

kristina.bertilsson@svenskakyrkan.se

Barnskötare Ann-Charlotte Petersson

ann-charlotte.petersson@svenskakyrkan.se

Vik barnskötare Linnéa Vetter

Kock Paulina Johansson

paulina.a.johansson@svenskakyrkan.se

Projektledare (idealitet)

Anita Olausson

0708-50 64 91

anita.olausson@svenskakyrkan.se

KYRKOR - VAKTMÄSTARE

- LOKALVÅRDARE/VÅRD

Vik fastighetschef

Johan Larsson (arbetar en dag/vecka)

0511-262 16

johan.g.larsson@svenskakyrkan.se

Vik kyrkogårdschef **Anders Berg**

Otterstads kyrkogård

0708-20 38 83

anders.berg@svenskakyrkan.se

Lokalvårdare/vård **Magdalena Götesjö**

Kyrkans gård-Lockörn inre och

Sunnersbergs kyrkskola

0708-20 38 88

magdalena.gotesjo@svenskakyrkan.se

Vaktmästare **Jocke Smedman**

Sunnersbergs kyrka och kyrkogård

0708-20 38 85

joackim.smedman@svenskakyrkan.se

Vaktmästare **Towa Svensson**

Gösslunda kyrka och kyrkogård

0708-20 38 86

towa.svensson@svenskakyrkan.se

Vik vaktmästare **Bengt-Åke Ström**

Strö kyrka och kyrkogård

0706-25 18 52

Vaktmästare **Stina Tibell**

Rackeby och Skalunda kyrkor och

kyrkogårdar

0708-20 38 87

stina.tibell@svenskakyrkan.se

Vaktmästare **Matilda Magnusson**

Otterstads kyrka och församlingshem

samt S:ta Marie kapell och kyrkogård

0708-20 38 84

matilda.magnusson@svenskakyrkan.se

PERSONALNYTT

Sommarens tjänstebiträde heter **Viktor Joelsson**, är uppväxt i Vinninga men med sina rötter i Rackeby.

Han är 27 år, bor i Uppsala och studerar teologi på universitet och har under våren brottats med studierna i grekiska. Vid sidan av studierna är han vice förbundsordförande för Svenska Kyrkans Unga.

Viktor kommer bl a att leda årets sommarkyrkoteam och hålla i vissa gudstjänster.

– Jag ser mycket fram emot att komma och tjänstgöra i Sunnersbergs församling i sommar. Hoppas vi ses, hälsar Viktor.

Det är när man är antagen som prästkanديدat och har gjort den obligatoriska praktiken som man får arbeta som tjänstebiträde.

Monica Göransson, kyrkoherde

Årets sommarkyrkoteam

Sommarkyrkoteamet 2023 består av Elsa Amnerud, Olivia Berg, Clara Fahlgren, Nora Gustafsson, Elsa Johansson, Carolin Leckström, Klara Sundin samt Viktor Joelsson och C-M Malmesved.

Teamet medverkar med musikandakter i Läckö slottskyrka tisdagar och onsdagar 13.00, 13.30, 14.00 och 14.30 samt i församlingens gudstjänster på söndagar under juli månad. Onsdag 26 juli avslutar de med en Musik i Sommarkväll i Otterstads kyrka.

FÖRTROENDEVALDA

Kyrkofullmäktiges ordf: Hanna Hjalmarsson Bohrnén, 0708-42 39 07

Kyrkorådets ordf: Inger Jonsson, 0703-95 85 64

mejl: sunnersberg@svenskakyrkan.se

